

Gazdag István Az Aranyember mint vámpírpólip

<http://www.demokrata.hu/cikk/az-aranyember-mint-vampirpolip>

2015. 04. 10

A legtöbb heterodox, sőt egyre több ortodox közgazdász véleménye szerint is manapság már nem egy szimpla világgazdasági válságról van szó, hanem egy megfordíthatatlan globális rendszerválságról. Hogy miért? Mert szerintük a magánszámlákon levő megtakarításokat végső esetben felhasználhatják a rendszer által szándékosan létrehozott adósság törlesztésére. Mi tehát a teendő? Minél előbb ingatlanba, aranyba, egyszóval beruházási javakba fektetni a pénzeszközeinket, amelyeknek a piaci értéke (legalábbis hosszú távon) garantált marad.

Hogyan jutottunk idáig? Egy világméretű pilótajáték szervezése és működtetése következtében, amelyet finánckapitalizmusnak nevezhetünk, szemben a produktív (és így szociális funkciót is betöltő) kapitalizmussal. Ez egy spekulatív és csalárd modell, amelyben a pénzügyi szféra domináns szerephez jutott a termelő tevékenységek rovására, más szóval a fináncsőke és a pénzügyi rendszer a reálgazdaság fölé nőtt, holott mindig ez utóbbi függésében kellene maradnia, hogy biztosítsa a fejlődéséhez szükséges pénzeszközöket a közösség számára fontos javak előállításához és szolgáltatások biztosításához. Ma éppen fordítva van. A fináncsőke gigantikus támadásának lehetünk tanúi a reálgazdaság, pontosabban a nemzetgazdaságok ellen. Ebben a küzdelemben a pénzrendszer kerekedett felül, és most ugyanúgy működik a gazdaság testében, mint egy rosszindulatú daganat és metasztázisai az emberében. E planetáris pilótajáték mechanizmusát négy tényező működteti.

1) Mesterségesen pénzhiányt generálnak annak érdekében, hogy ne legyen soha elég valódi (a központi bankok által kibocsátott) pénz a gazdaság, az egyének, az államok szükségleteinek kielégítésére. Mivel nincs elég közpénz (valódi pénz), magánpénzzel helyettesítik, amelyet a magánbankok bocsátanak ki, és így ellenőrzést gyakorolnak az államok és központi bankjaik fölött az úgynevezett frakcionált (tehát lényegében fedezet nélküli vagy ahogyan a pénzügyi szakzsargonban mondják, „részleges fedezetű”) tartalékrendszerüknek köszönhetően. Az így ex nihilo létrehozott bankárpenz vagy adósságpenz exponenciálisan növekszik. Két évtizede még nem létezett a spekulatív alapú, úgynevezett származékos termékek (derivatívák) piaca, amelyet jelenleg több mint 500 ezer milliárd dollárra becsülnek (ami a világ GDP-jének hatszorosa). Ez a viszonyszám frappánsan bizonyítja, hogy mára a fiktív pénz teljesen elöntötte a reálgazdaságot.

2) Úgy intézik, hogy az eladósodás legyen a szabály, hogy a fogyasztók, a vállalkozások, az államok minél inkább eladósodjanak, és hogy ezt a pusztító folyamatot ne tudja semmiféle mentőterv (IMF, G20, EU) megállítani, mert már túlságosan kolosszális összegek forognak kockán.

3) Magánosítják a hasznot, társadalmásítják a veszteségeket és az adósságokat. Az egész rendszert úgy manipulálják, hogy biztosítsa az állandó növekedést, és hogy a – részben mesterséges eszközökkel kiváltott, tehát nem a reálgazdaság valós teljesítményét tükröző – növekedés által generált profit a tőzsdespekulánsok, magánbankárok, magánrészvényesek és más válogatott kiváltságosok zsebébe vándoroljon. Miután a rendszer összeomlik, ahogyan legutóbb 2008. szeptember 15-én történt, minden veszteséget a társadalom nyakába varrnak, és mivel az összes profitot privatizálták, ezek többé nem fognak visszakerülni a rendszerbe.

4) Ezért kerül sor a mentőtervekre, amelyek folyamán az állam feltőkésíti a magánbankokat az adófizetők pénzéből. A mechanizmus legnyilvánvalóbban perverz hatásaként tömeges elszegényedés tapasztalható az USA-ban és Európában, miközben a központi bankok milliárdokat bocsátanak ki, hogy kitöltsék a fiktív adósságpénz által a hitelpiacon létrehozott lyukakat. Ez a jelenség egyébként egyáltalán nem új keletű, egyes latin-amerikai országok már legalább háromszor átélték az utóbbi ötven évben. Ugyanez történt az USA-ban és Európában a múlt század harmincas éveiben, Japánban pedig két évtizeddel ezelőtt.

A pénzügyi spekuláció összes túlzását és végletes elfajulását már jó ideje az amerikai Goldman Sachs beruházási bank testesíti meg, amely cinkostársaival együtt az üzleti világot egy óriási kaszinóvá változtatta, mindenre és bármire fogadva, hogy egyre több hasznot produkáljon. A legmagasabb politikai szférát behálózó, egyedülálló kapcsolatrendszerének köszönhetően – szintén egyedülálló módon – hasznot tudott húzni a válságokból is, tovább növelve befolyását a kormányokra és teljes büntetlenséget élvezve az amerikai és európai igazságszolgáltatás részéről. Pedig nyilván nem véletlenül emlegetik Goldman Sacksként (angolul a „to sack” kirablást, kifosztást jelent). Matthew Taibbi amerikai újságíró szerint, aki az igencsak beszédes vámpírpólip (vampire squid) becenévvel illetve, lényegében mindig ugyanazon protokoll használatával rövidíti meg az ügyfeleit („The Great American Bubble Machine”, Rolling Stone, 2009. július).

A formula viszonylag egyszerű: a bank felfúj egy spekulatív buborékot, olyan befektetéseket/kötvényeket ajánlva, amelyekről jól tudja, hogy bővlik (például a hírhedt Abacus termékeket). Ezáltal jelentős összegeket húz ki a társadalom középosztályából a korrump és rokkant állam segítségével, amely a kedvéért átírja a szabályokat a politikusoknak odavetett borraivalókért cserébe. Végül amikor a buborék kidurran és a befektető balekok hoppon maradnak, újakezdi az egész trükközést. Így működik a Nagy Pangás (30-as évek) óta a technológiai értékek buborékján (90-es évek), az ingatlanbuborékon (2000-es évek eleje), az éppen kidurranásra váró palagázbuborékon keresztül egészen a felfújódás stádiumában lévő karbonkredit- és élelmiszer-buborékig. Erről a szisztémáról Marc Roche, a Le Monde francia napilap londoni tudósítója rántotta le a leplet A bank: hogyan vezeti Goldman

Sachs a világot (La Banque: Comment Goldman Sachs dirige le monde, 2010) című könyvében. Kétségtelenül találóbb lett volna, ha a „vezeti” helyett a „félrevezeti” szót használja. Mert amit a GS művel, az nem más, mint szervezett csalás a szervezetlen demokrácia ellen. Tiszta Amerika!